



halil bjelak

vjera i strah

Šta je vjera?

Pravi vjernici jesu oni čija srca od strahopoštovanja zatrepere kad se ime Božije spomene. A kada im se ajeti Njegovi kazuju, njihovo se vjerovanje povećava i učvršćuje, i oni se samo na Gospodara svoga oslanjaju. (8, 2)

Definisati pojam **vjera** i na ovo pitanje dati odgovor koji bi bio po mjeri svih ljudi, apsolutno je nemoguće. Nemoguće je zato što je Uzvišeni Stvoritelj sve ljude kao i ostala stvorenja učinio različitim jedno od drugoga. Otuda i ona poznata izreka: „Koliko ljudi, toliko i čudi.“ Tako će jednu istu stvar ili neki pojam, (u ovom slučaju govorimo o vjeri) svaki pojedinac vidjeti i poimati na svoj sopstveni način. Ali, kad je riječ o vjeri u Allaha, dž.š., tu su sve pojedinosti istovjetne i kao takve one su obaveza svih ljudi. Tu ne može, niti smije, biti bilo kakvih modifikacija. Da bi nam ovo bilo lakše shvatiti, za primjer ćemo navest sljedeće: Još u *ezelu*, sve su duše na pitanje: *Nisam li Ja vaš Gospodar?*, uglas odgovorile: ***Dakako, Ti si naš pravi i jedini gospodar.*** Međutim, dolaskom na ovaj svijet, u skladu s Božijim zakonima koji na njemu vladaju, one su izgubile na intezitetu sjećanja na ono ***dakako***. A da je od samo blijedog, lebdećeg poznavanja trebalo prijeći na razvijenu spoznaju Allaha, dž.š., u svim Njegovim odnosima, u jedinstvu Njegovih razlika od svega stvorenoga, i da On, Koji je beskonačan nije samo ono što je onostrano, nego i ovostrano, očito je. Stoga je On slao Svoje poslanike s jasnim uputstvima kako Ga treba poimati i vjerovati. Od mnogobrojnih poruka koje nam je u

vezi s tim dostavio, ovdje ćemo navest samo 112. suru iz Kur'ana, a.š.

1. Reci: „On je Allah, Jedan!
2. Allah je utočište svakom!
3. Nije rodio i rođen nije,
4. i niko Mu ravan nije!“

Tako, u svjetlu čistog srca i u svjetlu umnog razmišljanja možemo svoj vjerski nazor pročistiti i u skladu s njim svoj život uskladiiti. *Mi ćemo im pružati dokaze Naše u prostranstvima svemirskim, a i u njima samim, dok im ne bude sasvim jasno da je Kur'an istina. A zar nije dovoljno to što je Gospodar tvoj o svemu obaviješten?* (41, 53)

Naučno promatranje prirodnih pojava u najširem pogledu i onih u pojedinim bićima, kao i u samom čovjeku, dovodi nas do nedvojbenog zaključka da se cijeli svemir ravna po stalnom, određenom zakonu u odnosu prema Zakonodavcu, Koji je cilj svih stremljenja. Njemu, Koji svemirom vlada, ne može izmaći ni život najsitnijeg bića niti može makar ...*i jedan list da otpadne, a da On za nj ne zna.* I kao što u svemiru možemo naći bezbroj primjera koji nas na Svevišnjega upućuju, isto tako ih možemo naći i tu oko nas, kako u biljnom, tako i u životinjskom svijetu. Uzmimo promatrati zmiju otrovnicu. Koliko znamo o tome šta je to zmijin otrov? Znamo tek toliko da je to neki alkaloid, neka iz životinjskih žlijezda izlučena hemijska supstanca, koja je u potpunom skladu s ostalim sastavinama njezina organizma. No, kad razmislimo u koliko užasnoj i kobnoj opreci je ovaj alkaloid s tuđim organizmom, koji drugoj životinji ubrzo zgruša krv, umrtvi nerve i izazove brzu smrt, pitamo se da li je ova oprečnost nastala slučajno ili je rezultat nekog mehaničkog zakona. Sigurno nije u pitanju ni jedno ni drugo. Polazeći od kakvoće učinka ka kakvoći uzroka mora se uvidjeti da je ovaj odnos između dva organizma, zmije otrovnice i druge životinje, uređen nekom višom moći, nekom neograničenom, neizmjernom inteligencijom, koja i jedan i drugi organizam savršeno poznaje. Zdravorazumskim zaključivanjem spoznajemo da to može biti samo Svemogućí, Sveznajućí, Tvorac, Allah, dž.š., Koga mi sebi ne predstavljamo niti Ga zamišljamo u bilo kakvom materijalnom obliku. On je

za nas čista Istina koja obuhvata sve istine; snaga nenatkriljiva u svom unutrašnjem životu i vanjskom svijetu. Da bi nam ovo bilo što jasnije, vratit ćemo se u svoju najraniju mladost, djetinjstvo, kada smo bili mektebskog uzrasta i kada su nas muallimi poticali da što intenzivnije razmišljamo o osobnim i egzistencijalnim svojstvima Uzvišenog Allaha, dž.š., *sifati zatije* i *sifati subutije*. Oni su dobro znali da će samo dugogodišnjim naukom i razmišljanjem pročišćenja glava nastojati da pojmi Stvoritelja na način koji će čovjeka Njemu približiti. Međutim, čovjek mora znati da ma koliko mu um bio pročišćen, nikada neće uspjeti predstaviti niti jedan stupanj savršenstva koji bi odgovarao Božjem bitku. Pozitivna strana našeg poimanja jeste naša svjesnost Njegove opstojnosti, dok će način Njegovog bivstvovanja za ograničeni um zauvijek ostati duboka tajna. Stoga nam je i rečeno: „Razmišljajte o Božijim blagodatima, a ne o Njegovom bitku.“

Strah u duševnom životu čovjeka

Šta je strah?

To je, prije svega, duševno osjećanje koje se u ljudskom biću javlja kad se ono nađe pred kakvom opasnom, pogibeljnom situacijom. Izvor mu je u ljudskoj naravi i njenoj težnji za samoodržanjem. Strah se javlja i u još mnogo situacija u kojima se nađe pojedinac. Naprimjer, strah se kod čovjeka javlja pri samoj pomisli na stalni rastanak, smrt drage i bliske osobe, na gubitak visokog položaja koji mu osigurava dobitak, čast i ugled u društvu, i još u mnogo mnogo drugih situacija.

Posljedica straha jeste bijeg pred kakvom, po život opasnom prirodnom pojavom, kao što su: zemljotres, poplave, požari velikih razmjera i tome slično, a vjera, ako bi je tu i bilo, ne bi bila rezultat straha, nego bi se čovjek njome služio kao nekim duševnim dobrom koje već ima u svom posjedu.

Ako čovjek, tek pod udarcima opasnih prirodnih pojava, zaziva Boga da mu pomogne i od njega opasnost otkloni, tada strah nije uzrok ni vjere ni bogoštovlja, nego samo povod da u toj neophodnoj potrebi priziva u pomoć druga duševna osjećanja u nadi da će ga ona dovesti u prirodnu ravnotežu,

koja je pri strahu znatno uzdrmana. Međutim, ako čovjek ima vjeru zasnovanu na Objavi, onda će on, u skladu s ajetom: *Reci: „Dogodit će nam se samo ono što nam Allah odredi, On je Gospodar naš. I neka se vjernici samo u Allaha pouzdaju.* (9, 51), sebe poštediti mnogih neugodnosti i velikih stresova, koji su po čovjeka, često praćeni vrlo teškim posljedicama.

Zaista, s punim pravom, strah možemo smatrati jednim od onih osjećanja koja sprečavaju normalno djelovanje našeg fiziološkog, a i duševnog ustrojstva. Pod uticajem straha nastaju promjene u disanju, u normalnim otkucajima srca, u krvotoku itd. Ništa manje nije ugrožen ni duševni život. Zabilježeni su slučajevi kada čovjek za jednu jedinu noć osijedi, ili, ne daj Bože, u jednom trenu potpuno izgubi razum. Strah ne dozvoljava da u teškim prilikama čovjek može prepoznati pravu pogibeljnu situaciju, ili da primijeni odgovarajuća sredstva kako bi tu poteškoću prebrodio, jer u tom slučaju nema snage da mudro postupi i iskoristi svoje duhovne snage. Slične posljedice možemo primijetiti i u vjerskom životu. Pri strahu čovjek zloupotrebljava i vjerske postulate. Nažalost, on to često čini i kad mu nikakva opasnost ne prijeti. Ako se čovjek pri strahu i „slamke hvata“ samo da se spasi, što znači da mu je tada duševne sile okovalo neugodno osjećanje koje su pod pritiskom straha postale potpuno pasivne, zašto to čini i u trenucima kada mu nikakva pogibelj ne prijeti? Kad zapazimo da se neko u sličnom duševnom raspoloženju laća sredstava koja nisu srazmjerna cilju, takav ćemo postupak nazvati nerazboritim.

Ovim kratkim osvrtom u vezi s temom ***strah u duševnom životu čovjeka*** dokazano je da strah nije izvor prave vjere, naprotiv, strah je izvor krivovjerstva i religioznog odrođenja, a prava vjera sušta je ljubav koju uvijek mora obasjavati svjetlo razuma.

O vjernici, ako neki od vas svoju vjeru zanemare i odbace, sigurno je da će Allah umjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole. Oni su prema vjernicima ponizni, a prema nevjernicima ponositi. Oni će se uvijek na Allahovom putu boriti i neće se ničijeg prijekora bojati. To je Allahov dar koji On daje kome hoće, a On je neizmjerljivo dobar i sve zna. (5, 54)

Pa zar da čovjek, kad zna da ga njegov Gospodar i Stvoritelj voli, i da je On Taj Koji mu je dao toliko dobara da ih čovjek sve dok je živ ne može ni nabrojati, treba da se svog Milostivog, Samilosnog Stvoritelja boji kao neke prirodne katastrofe, ili pak treba, da prema Njemu osjeća strahopoštovanje i na ljubav ljubavlju uzvrati? Svi smo mi još u ranom djetinjstvu osjećali da nas naši roditelji neizmjerljivo vole, da nisu kadri neko zlo nam poželjeti, a kamoli učiniti, ipak smo se bojali da im nekim svojim nedoličnim činom „hatar ne ištetimo“. Kako tek treba postupiti čovjek prema svom Gospodaru, Koji je od svih milostivih najmilosniji.

Veliki Danac S. Kjerkegor rekao je: „Vjeru mogu postići samo oni ljudi koji iz svoje slabosti crpu snagu i koji apsurd pretvaraju u mudrost.“ Čovjek koji dostigne stepen pravog vjernika, u njegovoj vjeri više nema nikakvih proračuna i težnji prema vanjskim efektima, jer on tada samo traži način kako da stupi u kontakt sa svojim Gospodarem, a time i sa samim sobom, što je u skladu s onom sufijskom: „Ko spozna sebe moći će spoznati i svog Gospodara.“ To se može postići samo zdravim razumom i zdravim rasuđivanjem. Kjerkegor kaže: „Vjera je uvijek zadatak, dūg, tj. obaveza koja se mora izvršavati, a nikada nešto dato, što se prenosi predanjem s pokoljenja na pokoljenje još od vremena biblijskih ljudi.“ Ko zna, možda je ovaj veliki Danac svoje mišljenje usaglašavao s Allahovom porukom u devetom ajetu 39. sure Kur’ana časnog: *Zar su isti oni koji znaju i oni koji ne znaju? Samo oni koji pameti imaju pouku primaju.*

U svakodnevnom životu ljudi svaki dužnik obavezan je svome povjeriocu vratiti dug. Podigni kod banke kredit, a navrijeme ne vrati iznos, makar to bilo samo nekoliko beznačajnih feninga, na kraju ćeš dug u potpunosti izmiriti, makar to bilo i putem suda. Da je vjera dug svakog čovjeka, a povjerilac Allah, dž.š., nema nikakve sumnje. Svi koji znaju čitati arapsko pismo primijetit će da se u Kur’anu, vjera i dug istovjetno pišu. Šta je onda s čovjekom koji zna da mu je njegov Gospodar odredio da Mu se pet puta dnevno odazove na audijenciju, da Mu dođe na mi’radž, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s, kaže: „*Essalatu mi’radžul mu’mini*“. Pa iako nesretni

čovjek zna da je to njegov dug i obaveza, on ne samo da svom Gospodaru dug ne vraća nego Ga često i na najgrublji i najdrskiji način vrijeđa. Šta takav nesretnik može očekivati i na ovom i na onom svijetu?

Već smo rekli da strah u duševnom životu čovjeka nije nikakav izvor vjere, jer je vjera apsolutno čista ljubav koju obasjava svjetlo razuma. Ona je nepresušni izvor nastajanja svega dobrog i pozitivnog, a kao takva, sama po sebi, ona je plod, prije svega, Božije ljubavi kojom On neizmjereno obasipa Svoja stvorenja, pa tek onda, ona je i ljubav stvorenja, koja se javlja iz njihove zahvalnosti prema svome Dobročinitelju. Kad naiđemo na čovjeka čije oči mogu sakriti laž, prevaru, pa i zločin, ako u njemu ima i zrnce ljubavi, nju ne može sakriti. Ako smo skloni vjerovati da je ljubav osnov svemu dobrom i svakoj savršenosti, skloni smo i vjerovanju da je Uzvišeni Stvoritelj pri stvaranju Sunca bio prožet samo neizmjernom ljubavi prema Svojim stvorenjima, te da je iz te neizmjerne i beskrajne ljubavi nastala sva ljepota ovoga i onoga svijeta. *Innellahe džemilun ve juhibbul džemale* (Sam po Sebi, Allah je lijep i voli ljepotu).

U Svojoj uzvišenoj knjizi, Kur'anu, a.š., na 19. mjestu (čudan je taj broj 19), Allah, dž.š., govori kako ...*On voli one koji Njega vole...*

Prije svega, to su oni koji znaju da je njihovo čisto srce jedino mjesto dostojno da se u njemu nastani ime Božije, koji u skladu s tim saznanjem i porukom 24. ajeta sure El-Enfal, usklađuju i žive svoj život.

O vjernici, odazovite se Allahu i Njegovu Poslaniku kada budete pozvani da činite ono što će vam život osigurati i dobro znajte da se Allah upliće između čovjeka i srca njegova, i da ćete se svi pred Njim sakupiti.